

UDENRIGSMINISTERIET

EUROPAUDVALGET
Alm. del - bilag 433 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tlf. +45 33 92 00 00
Fax +45 31 54 05 33
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 3 00 18 06

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

27. december 2002

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Justitsministeriets notat vedrørende modtagne høringssvar og en udarbejdet høringsoversigt vedrørende Europa-Kommissionens grønbog om alternativ konfliktløsning på det civil- og handelsretlige område, KOM(2002) 196 endelig udgave af 19. april 2002.

Materialet er sendt til Folketingets Retsudvalg.

MODTAGET I UDENRIGSMINISTERIET/EU-SEKRETARIATET
DEN 23. december 2002

Udenrigsminister Per Stig Møller
Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K.

Dato: 20 DEC. 2002
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2001-748/21-0070
Dok.: CHE20075

+ bilag

Afsendt med
E-Post 20/12-02
JM0312

Kære udenrigsminister,

Med henblik på Udenrigsministeriets orientering af Folketingets Europaudvalg sendes hermed de modtagne høringssvar og en udarbejdet høringsoversigt vedrørende Europa-Kommissionens grøn bog om alternativ konfliktløsning på det civil- og handelsretlige område (KOM (2002) 196 endelig udgave af 19. april 2002).

Materialet er endvidere sendt til Folketingets Retsudvalg til orientering.

Med venlig hilsen

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 18. december 2002
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2001-748/21-0070
Dok.: CHE20072

OVERSIGT

over

Høringsvar vedrørende Europa-Kommissionens grønbog om alternativ konfliktløsning på det civil- og handelsretlige område

(KOM (2002) 196 endelig udgave af 19. april 2002).

1. Baggrund

Kommissionen fremlagde den 19. april 2002 en grønbog om alternativ konfliktløsning på det civil- og handelsretlige område (KOM(2002) 196 endelig udgave). Justitsministeriet sendte den 27. maj 2002 et grundnotat om grønbogen til Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg.

2. Høring

Grønbogen har været sendt til høring hos:

Præsidenterne for Østre Landsret, Vestre Landsret, Københavns Byret samt retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Foreningen af Familieretsadvokater, Det Danske Voldgiftsinstitut, Foreningen af Statsamtmand, Forbrugerrådet, Forbrugerklagenævnet, Byggeriets Ankenævn, Klagenævnet for Ejendomsformidling, Ankenævnet for Forsikring, Ankenævnet for Hotel, Restaurant og Turisme, Ankenævnet for Hulrumisolering, Ankenævnet for Køreundervisning, Pengeinstitutankenævnet, Realkreditankenævnet, Rejse-ankenævnet, Dansk Industri, Håndværksrådet, Dansk Handel & Service, Dansk Mediation (nu Foreningen for Media-

tion/Konfliktmægling), Center for Konfliktløsning, Jysk Center for Konfliktløsning og Nordisk Forum for Mægling.

Følgende myndigheder og organisationer mv. har ikke afgivet hørings svar:

Foreningen af Familieretsadvokater, Det Danske Voldgiftsinstitut, Klagenævnet for Ejendomsformidling, Ankenævnet for Hotel, Restaurant og Turisme, Ankenævnet for Hulrumisolering, Dansk Industri, Håndværksrådet.

Følgende myndigheder og organisationer mv. har meddelt, at de ikke har bemærkninger til grønbogen:

Præsidenterne for Østre Landsret, Vestre Landsret, Københavns Byret samt retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Den Danske Dommerforening og Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen og Foreningen af Statsamtænd.

Følgende myndigheder og organisationer mv. har afgivet foreløbige hørings svar:

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling og Forbrugerrådet. Når Justitsministeriet modtager de endelige hørings svar, vil de blive fremsendt til Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg.

3. Generelle bemærkninger

Advokatrådet anfører, at selv om eventuelle, kommende EU-initiativer inden for grønbogens område kan være omfattet af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, vil sådanne initiativer være af væsentlig interesse for advokatstanden i Danmark. Dette skyldes, at sådanne initiativer indirekte kan få meget stor betydning for reguleringen af området i Danmark.

Forbrugerrådet, Foreningen for Mediation/Konfliktmægling og Center for Konfliktløsning peger alle i deres hørings svar på, at grønbogen dækker over mange vidt forskellige former for konfliktløsning, idet kun den traditionelle domstols- og voldgiftsbehandling er undtaget. Grønbogens spørgsmål kan derfor ikke besvares under ét for så vidt angår alle former for alternativ konfliktløsning.

I øvrigt bemærker **Forbrugerrådet**, at det efter deres opfattelse fremgik tydeligt af det internationale seminar om civilproces i det 21. århundrede, som Justitsministeriet afholdt sammen med Domstolsstyrelsen og Advokatrådet den 8. – 9. juli 2002, at der er betydelige problemer med og ikke megen efterspørgsel efter de ordninger med mediation/mægling, som er etableret i f.eks. Storbritannien og Frankrig. Det fremgik ligeledes, at mediation/mægling især er velegnet inden for familieret mv.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling er enig med Kommissionen i, at alternativ konfliktløsning ved en domstol i kraft af sin placering som led i det almindelige domstolsarbejde kan og bør behandles særskilt, selv om visse problemstillinger – såfremt den alternative konfliktløsning ved en domstol f.eks. består i mediation – rejser spørgsmål, som også er aktuelle ved mediation/konfliktmægling på baggrund af en aftale mellem parterne om udenretlig behandling. At betegne alternativ konfliktløsning, der ikke foregår ved en domstol, som ”aftalebestemt alternativ konfliktløsning” er imidlertid ikke særlig hensigtsmæssigt, da grønbogen i denne gruppe inddrager nævn og råd, som, i hvert fald så længe, der ikke findes anden regulering, kan betegnes ”lovreguleret, alternativ konfliktløsning”. Selve den lovregulerede, alternative konfliktløsning i den form, der i Danmark kendes med nævn og råd, indeholder sine egne lovregulerede problemstillinger, som efter foreningens opfattelse som udgangspunkt bør holdes ude af den diskussion, som grønbogen lægger op til. Det er muligt, at behandlingen ved nævn og råd skal suppleres med mulighed for anden behandling, som f.eks. mediation/konfliktmægling, men dette skal i givet fald ske ud fra samme tanke sæt, som vil kunne anvendes ved den alternative konfliktløsning, der vil kunne finde sted ved domstolene. Foreningen for Mediation/Konfliktmægling finder, at grønbogens sondring mellem konfliktløsningsmetoder, der munder ud i, at den neutrale tredjemand træffer en afgørelse, og konfliktløsningsmetoder, hvor den neutrale tredjemand ”blot” søger at hjælpe parterne med at nå til enighed, som sådan kan være vejledende. Man skal imidlertid være opmærksom på, at billedet er væsentligt mere nuanceret. Foreningen for Mediation/Konfliktløsning bemærker endelig, at udgangspunktet for det, der kaldes aftalebestemt alternativ konfliktløsning, er den almindelige aftalefrihed, og at alternativ adækvat konfliktløsning blandt andet har til formål at tilpasse konfliktløsning til parternes behov frem for – som ved domstols- og voldgiftssystemet – at indpasse konflikter i et eksisterende konfliktløsningsapparat, uafhængig af konflikternes karakter og baggrund samt parternes behov. Der bør derfor udvises endog meget stor varsomhed med at foretage en regulering af alternativ adækvat konfliktløsning ud fra de tankegange, der anvendes ved regulering af alternativ konfliktløsning ved domstole, voldgiftsretter og nævn og råd.

Center for Konfliktløsning påpeger, at der er et meget stort behov for dels en harmonisering af begrebsapparatet (også nationalt) dels en præcisering af de karakteristika, der er knyttet til de enkelte typer af konfliktløsning. Begrundelsen herfor er, at de krav, der inden for de enkelte konfliktløsnings typer måske bliver stillet til den neutrale tredjepersons uddannelse, erfaringsmæssigt i høj grad påvirker graden af parternes autonomi, frihed og ansvar. Der bør derfor både være klarhed og gennemsigtighed vedrørende disse forhold.

Forbrugerklagenævnet anfører, at det traditionelle domstolssystem i praksis har vist sig ikke at være tilstrækkeligt til at sikre, at forbrugerne har mulighed for at få prøvet retstvister inden for forbrugerområdet. Dette har ført til oprettelsen af Forbrugerklagenævnet, hvis virksomhed be-

skrives nærmere i høringsvaret, samt 11 private, godkendte ankenævn. Der er imidlertid mange større forbrugerområder, der ikke kan behandles af noget klagenævn, og der er derfor behov for dels ved en udvidelse af Forbrugerklagenævnets virksomhedsområde og dels ved oprettelse af flere private ankenævn at sikre, at alle forbrugertvister kan indbringes for et ankenævn. Det må dog samtidig erkendes, at selv om klagenævnsbehandlingen er både hurtigere og billigere end domstolsbehandling, er sagsbehandlingen ved et klagenævn – afhængig af, hvad der klages over – forholdsmæssig dyr set i forhold til sagsgenstandens værdi, ligesom sagsbehandlingstiderne typisk ligger på adskillige måneder. Der kan derfor være situationer, hvor parterne vil være mere tilfredse med en løsning af tvisten, hvor der i højere grad bliver lagt vægt på parternes interesser i den konkrete tvist. Dette kunne tale for et mere fleksibelt system med flere alternative konfliktløsningsmodeller, hvor parterne kan vælge, om de ønsker tvisten løst ved et klagenævn, eller om de vil prøve en alternativ konfliktløsning. Der gælder imidlertid en række beskyttelseslove på forbrugerområdet indeholdende regler, som ikke gyldigt kan fraviges ved forudgående aftale til skade for forbrugeren. Denne lovgivning bygger på en forudsætning om, at forbrugeren skal være klar over, at denne har et krav, for at forbrugeren gyldigt kan give afkald på at gøre kravet gældende. Alternativ konfliktløsning i den form, at parterne med mæglerens hjælp selv skal finde frem til en løsning, uden at mægleren foringen har vejledt forbrugeren om dennes retsstilling, herunder forbrugers krav efter de beskyttelsespræceptive regler, må derfor i almindelighed anses for en uegnet konfliktløsningsmodel i forbrugertvister.

Byggeriets Ankenævn beskriver i sit hørings svar ankenævnets opbygning og virksomhed og bemærker, at dets sagsantal de seneste år har været stigende og nu ligger på omkring 900 sager på årsbasis. Ankenævnet anfører, at forberedelse af de pågældende sager ved de almindelige domstole ville have været ganske anderledes tids- og ressourcekrævende. Det er således opfattelsen, at ankenævnet som alternativ konfliktløsningsorgan yder en ikke ubetydelig aflastning af de almindelige domstole, hvad angår tvister inden for byggesektoren.

Ankenævnet for Forsikring, Pengeinstitutankenævnet og Realkreditankenævnet anfører i et fælles hørings svar, at der i Danmark er en lang tradition for alternativ konfliktløsning på det formueretlige område såvel i Forbrugerklagenævnet som i de private, godkendte ankenævn. Generelt må alternativ konfliktløsning betegnes som særdeles velfungerende i Danmark. Der kan dog naturligvis være enkelte mindre spørgsmål om nævnenes funktionsmåder og –områder, som eventuelt kunne diskuteres nærmere. De tre ankenævn oplyser, at de er tilsluttet det fælles europæiske udenretlige klagenetværk FIN-net, som blev igangsat den 1. februar 2001. Klagenetværket blev til i Kommissionens regi i et samarbejde mellem de deltagende ordninger, som har tiltrådt et aftalememorandum. Der foregår med deltagelse af ordningerne under Kommissionens ledelse en løbende videreudvikling og erfaringsudveksling i netværket.

Rejse-ankenævnet gør opmærksom på, at det ifølge de gældende regler er frivilligt for de ikke-organiserede rejsebureauer/arrangører, dels om de vil opfylde ankenævnets kendelser, dels om de vil bidrage til omkostningerne ved driften af ankenævnet. Denne skævhed bør ifølge ankenævnet så vidt muligt rettes ved, at en ordning med alternativ konfliktløsning som udgangspunkt gøres pligtig for alle og således, at afgørelserne har bindende virkning for begge parter.

Dansk Handel & Service anser det for vigtigt at støtte en udvikling, hvor virksomheder og enkeltpersoner kan få løst konflikter, der traditionelt løses i domstolsregi, gennem private virksomheder, fordi der herved åbnes mulighed for billigere og hurtigere konfliktløsning, end tilfældet ofte vil være ved domstolene. Særligt små og mellemstore virksomheder vil have en interesse i muligheder for en hurtig og billig konfliktløsning. Samtidig kan der peges på videnssamfundets behov for hurtigt og smidigt at kunne løse konflikter, og at det netop i videnssamfundet er naturligt at udnytte andre former for viden end den, der er knyttet til traditionel konfliktløsning ved domstole og lignende institutioner. Da det endvidere må forventes, at konflikter inden for grønbogens område i stigende omfang bliver grænseoverskridende, finder Dansk Handel & Service det rigtig, at Kommissionen har taget initiativ inden for området.

Jysk Center for Konfliktløsning finder, at grønbogen mangler at behandle spørgsmålet om alternativ konfliktløsning inden for sundhedsområdet.

Nordisk Forum for Mægling finder, at spørgsmålene i grønbogen er vanskelige at besvare, da den er skrevet af jurister og højst sandsynligt uden praktisk erfaring fra praktisk udført mediation, og at det er et problem med høringssvar på dette område er, at de fleste høringssvar kommer fra personer, som enten har en teoretikers eller en tilskuers tilgang til alternativ konfliktløsning. Det er desuden sjældent at finde mæglere, der dækker alle områder og samtidig har en traditionel baggrund på alle fagområder. Men sådanne mæglere findes. På den baggrund foreslår Nordisk Forum for Mægling, at samle en arbejdsgruppe, der tæller bredt erfarne mæglere, der samtidig har en fast forankring i den traditionelle konfliktløsningsverden.

4. Bemærkninger til og svar på grønbogens spørgsmål

4.1. Spørgsmål 1: *”Er der problemer, der taler for et EU-initiativ inden for alternativ konfliktløsning? Hvilke problemer er der i så fald tale om? Hvilken overordnet fremgangsmåde bør EU-institutionerne følge i relation til alternativ konfliktløsning, og hvilken rækkevidde kunne disse initiativer have?”*

Advokatrådet kan principielt tilslutte sig, at der udarbejdes en fællesskabsretlig ramme for alternativ konfliktløsning. Dette skyldes hensynet til at sikre, at alternativ konfliktløsning bliver et brugbart og betryggende alternativ til traditionel retssagsbehandling. I takt med den stigende

internationalisering vil det være en fordel, at der skabes et fælles grundlag, der kan skabe klarhed og løse de problemer, som anvendelsen af grænseoverskridende alternativ konfliktløsning giver anledning til. Der bør arbejdes for et regelsæt, der regulerer to hovedpunkter: Processen for alternativ konfliktløsning henholdsvis kvalitetskrav til mediatorer og mæglere. Med hensyn til den processuelle regulering bør der arbejdes for en minimumsregulering, hvori indgår forhold som frivillighed, regler for afholdelse af møder, mundtlighed/skriftlighed, adgang til bevisførelse, brug af drøftelser under processen ved en eventuel senere retssag, eventuel fortrydelsesret eller betænkningstid, regler for fuldbyrdelse, fordeling af omkostninger og fortrolighed. Af hensyn til parternes retssikkerhed er det Advokatrådets opfattelse, at parterne i forbindelse med løsning af en tvist af bare nogen kompleksitet bør have adgang til bistand af en advokat, som indledningsvis vil fokusere på en så god oplysning af sagen som muligt og så efterfølgende bistå ved bedømmelsen af præsenterede løsningsforslag. Såvel parterne som den uafhængige mediator eller mægler vil have fordel af bistanden i forbindelse med sagens oplysning. Den skitserede nytte af advokatbistanden bør endvidere føre til, at diverse retshjælpsordninger tillige omfatter alternativ konfliktløsning, hvilket også vil kunne medvirke til at fremme brugen af alternativ konfliktløsning. Det bør efter Advokatrådets opfattelse sikres, at den processuelle regulering sker med den fornødne fleksibilitet, idet netop fleksibilitet er en forudsætning for, at alternativ konfliktløsning kan blive et reelt alternativ til traditionel retssagsbehandling. Det vil være naturligt at lade resultater opnået gennem alternative konfliktløsningsmetoder være endelige, idet parterne frivilligt deltager. Advokatrådet finder det således ikke hensigtsmæssigt, hvis den aftale mellem parterne, som afslutter processen, skulle kunne indbringes for en anden instans, medmindre der er tale om helt enkeltstående tilfælde, såsom efterfølgende konstatering af mæglerens inhabilitet el.lign. Til spørgsmålet om omkostninger i øvrigt er det efter Advokatrådets opfattelse væsentligt at påpege, at alternativ konfliktløsning ikke bliver en "discount-løsning". Alternativ konfliktløsning navnlig i erhvervsforhold skal derfor ikke nødvendigvis være forbundet med færre omkostninger end traditionel retssagsbehandling.

Forbrugerklagenævnet anfører, at det på grund af den øgede samhandel over grænserne må forventes, at antallet af tvister vedrørende varer eller tjenesteydelser købt i andre lande vil stige i de kommende år. Forhold, som f.eks. at parterne ikke har bopæl i samme land eller ikke taler samme sprog, kan vanskeliggøre en løsning af disse forbrugertvister. I sådanne situationer er det vigtigt, at der er etableret forskellige konfliktløsningsmodeller, som parterne kan benytte, herunder blandt andet muligheden for at få en tvist behandlet ved et udenretligt klagenævn. Et EU-initiativ inden for alternativ konfliktløsning vil kunne være et vigtigt led i at sikre en tilfredsstillende løsning af forbrugertvister opstået i forbindelse med handel over grænserne, og vil kunne gøre det nemmere for en forbruger at komme igennem med et krav over for en udenlandsk erhvervsdrivende.

Ankenævnet for Køreundervisning anfører, at initiativer til alternativ konfliktløsning må hilses velkommen. Der bør imidlertid indledes med nationale forsøg på grund af forskelle i retsopfattelsen i de forskellige lande i EU. Erfaringerne med de nationale forsøg kan derefter søges koordineret.

Dansk Handel & Service anfører, at hvis forskellige former for alternativ konfliktløsning skal have en mulighed for at udvikle sig som serviceerhverv, er det vigtigt både for erhvervet og for brugerne, at der findes fælles spilleregler. Det skal sikres, at brugerne på tværs af landegrænser har tillid til kvaliteten af de tjenesteydelser, som udbyderne af alternativ konfliktløsning stiller til rådighed, og til mæglernes integritet. Ved udformningen af reglerne er det vigtigt, at alternativ konfliktløsning bliver et frivilligt alternativ til den etablerede retspleje og ikke et forlængende og fordyrende led heri.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling anfører, at der som udgangspunkt ikke er generelle problemer i relation til mediation/konfliktmægling, der taler for et EU-initiativ. Hvis der skal peges på områder, hvor et EU-initiativ kunne fremme udviklingen og anvendelsen af alternativ adækvat konfliktløsning, herunder mediation/konfliktmægling, kunne det være i relation til etiske regler/kodeks samt harmonisering af regler, der gav mulighed for fri proces/retshjælpsdækning, også når parterne ønsker deres konflikt løst ved mediation/konfliktmægling.

Center for Konfliktløsning finder det umiddelbart hensigtsmæssigt at harmoniserer lovgivningen, men i første omgang er det vigtigt, at den danske lovgivning bliver så præcis som muligt.

Jysk Center for Konfliktløsning anfører, at et EU-initiativ er ønskeligt i den forstand, at det vil fremme tilliden til, at der findes udenretlige muligheder for bilæggelse af tvister. Centeret ønsker imidlertid mere et samarbejde, der sigter mod at fremme fælles principper inden for de områder, der er relevante for alternativ konfliktløsning, herunder retningslinier for adfældsregler og etiske principper og præmisser.

Nordisk Forum for Mægling bemærker, at de problemer, der taler for et EU-initiativ inden for mediation, er spørgsmålet om vidneprivilegium og domstolsrespekt for aftaler om fortrolighed. Det bør desuden sikres, at der ikke er lovgivningsmæssige hindringer for, at offentlige enheder kan tilbyde mediation. Endvidere bør dommere i civile sager og straffesager kunne udsætte sagsbehandlingen på mediation, ligesom der bør skabes klarhed over, at fri proces kan udstrækkes til at aflønne mediatorer efter rettens skøn.

4.2. Spørgsmål 2: ”Bør de initiativer, der skal tages, være begrænset til at opstille principper for hvert enkelt område (f.eks. handelsret, familieret) for sig, som altså ville blive differentierede fra det ene område til det andet, eller bør de tværtimod i videst mulige

tierede fra det ene område til det andet, eller bør de tværtimod i videst mulige udstrækning omfatte alle områder inden for civilret og handelsret?"

Advokatrådet er af den umiddelbare opfattelse, at eventuelle EU-tiltag bør være generelle. Kun hvis der kan påvises særligt grunde til en sektor- eller områderegulering, bør dette finde sted.

Forbrugerrådet finder ikke, at det er muligt at lave fælles regler, når der ikke specifikt tages stilling til, hvilken type alternativ konfliktløsning, der skal reguleres.

Forbrugerklagenævnet anfører, at det vil være mest hensigtsmæssigt, at eventuelle initiativer inden for forbrugerområdet begrænses til alene at omfatte dette område, således at der ved udarbejdelsen af de alternative konfliktløsningsmodeller kan tages hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende inden for forbrugerområdet.

Dansk Handel & Service finder, at selv om grønbogen lægger op til en meget bred og åben debat, synes det allerede af det foreliggende klart, at en sektoriel opdeling af konflikttyper vil blive nødvendig.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling anfører, at da mediation/konfliktmægling bygger på parternes egen forhandling og fundamentalt er en processtyring, er denne konfliktløsningsmetode ikke begrænset til enkeltområder, men kan anvendes i forhold til alle typer af konflikter. Der er således ikke noget grundlag for specialregulering af specielle områder. Et eventuelt initiativ skal begrænses mest muligt og kun til enkeltstående, overordnede, generelle spørgsmål, således at parternes mulighed for at tilpasse konfliktløsningen til den aktuelle konflikt bevares i videst muligt omfang.

Jysk Center for Konfliktløsning og Nordisk Forum for Mægling mener ikke, at eventuelle EU-initiativer bør begrænses til specielle områder (f.eks. handelsret eller familieret).

4.3. Spørgsmål 3: "Bør man i de initiativer, der skal tages, behandle onlinekonfliktløsningsmetoder (ODR-metoder) – som er et nyt område præget af innovation og hurtig udvikling af ny teknologi, og som har visse særegne træk – og traditionelle konfliktløsningsmetoder forskelligt, eller bør disse initiativer omfatte alle former uden sondring?"

Advokatrådet finder, at eventuelle initiativer på området bør omfatte såvel onlinekonfliktløsningsmetoder som ikke-onlinemetoder.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling anfører, at mediation/konfliktmægling bygger på parternes forhandling ud fra behov/interesse/bekymring. Sådant konfliktløsning kan finde sted "on-line", men det er foreningens opfattelse, at de fundamentale procesdele fra mediation/konfliktmægling herved delvist fjernes. Dette kunne efter foreningens opfattelse tale for i denne relation at indføre en "fortrydelsesret".

Nordisk Forum for Mægling finder ikke, at der er grund til at udarbejde særlige retningslinier for ODR-metoder.

Forbrugerrådet anfører, at alternativ konfliktløsning inden for e-handel er et meget påtrængende problem.

Forbrugerklagenævnet finder at eventuelle initiativer som udgangspunkt bør omfatte alle former for konfliktløsningsmetoder, herunder også online-konfliktløsningsmetoder. Online-mediets særlige karakter kan efter Forbrugerklagenævnets opfattelse imidlertid åbne muligheder for indførelse af særlige konfliktløsningsmetoder, som er specielt egnet til dette medie. De grundlæggende principper, der sikrer en betryggende klagebehandling, bør efter forbrugerstyrelsens opfattelse imidlertid også gælde ved online-klagebehandling.

4.4. Spørgsmål 4: "Hvordan kunne man fremme brugen af alternativ konfliktløsning inden for familieretten?"

Jysk Center for Konfliktløsning finder, at en mulighed for at fremme brugen af alternativ konfliktløsning inden for familieretten ville være at lave forsøgsordninger i et eller flere amter, hvor man kunne tilbyde borgerne mulighed for alternativ konfliktløsning ved en ikke-statslig instans. Mange mennesker oplever Statsamtet som et "tungt" væsen og tilgang til alternativ konfliktløsning hos andre ikke-offentlige instanser vil efter centerets opfattelse være en mulighed, som flere derfor måske ville benytte sig af. Centeret så gerne, at der var en rimelig (mindre) brugerbetaling tilknyttet i så fald.

Center for Konfliktløsning foreslår, at man bl.a. kunne overveje at udstrække retshjælp til også at omfatte mægling, idet det dog må erindres at en vis portion egenbetaling fremmer motivationen for at involvere sig ordentligt i mægling. Under alle omstændigheder bør mægling efter centerets opfattelse fremstå som et reelt muligt alternativ, hvilket betyder, at de nødvendige ressourcer, både økonomiske og personalemæssige, må være til stede for, at mægling kan blive ordentlig tilgængelig.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling påpeger, at anvendelsen af mediation/konfliktmægling inden for familieretten fremmes på nuværende tidspunkt ved amternes anvendelse og

det forsøg, der pågår i Københavns Byret. Den væsentligste hindring for brugen herudover er efter foreningens opfattelse det omkostningsmæssige aspekt, at der ikke kan meddeles fri proces, hvis parterne ønsker at løse de familieretlige spørgsmål indbyrdes og i sammenhæng.

Nordisk Forum for Mægling bemærker, at fremme af brugen af mediation inden for familieret kan ske ved at lade statsamtterne og domstolene tilbyde mediation og at sagsbehandlingen, såfremt parterne er enige, kan udsættes herpå. Der bør skabes mulighed for, at mediatorer, der ikke er i afhængighedsforhold til det offentlige, tilbydes parterne.

Advokatrådet skønner, at der vil være behov for at fremme brugen af alternativ konfliktløsning generelt og ikke blot inden for familieretten, idet dette er en relativ ny konfliktløsningsform. Advokatrådet finder, at hvis der udarbejdes en fællesskabsretlig ramme for alternativ konfliktløsning, kunne det således overvejes, at lade denne indeholde en pligt for medlemsstaterne til at træffe passende foranstaltninger med henblik på at informere brugerne om alternativ konfliktløsning.

4.5. Spørgsmål 5: ”Bør medlemsstaternes lovgivning harmoniseres, således at det sikres, at aftalebestemmelser om alternativ konfliktløsning har samme juridiske værdi i alle medlemsstater?”

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling påpeger, at mediation/konfliktmægling sigter mod, at parterne på frivilligt grundlag søger i fællesskab efter en styret proces at finde et fælles grundlag for konfliktens løsning. Da udgangspunktet er frivillighed og da mediator/konfliktmægler ikke har nogen magt til at tvinge parterne til forhandling, er der som udgangspunkt intet problem i den ”juridiske værdi” af aftalen om mediation/konfliktmægling. Der kan opstå et processuelt problem, hvis det i en udbygget konfliktløsningsaftale er et ufravigeligt krav, at mediation/konfliktmægling skal forsøges inden for eksempel domstols- eller voldgiftsbehandling. En sådan bestemmelse kan efter foreningens opfattelse være fornuftig, da erfaringen viser, at selv det, at parterne kommer sammen, fremmer processen, men det processuelle problem er så begrænset, at en regulering skønnes overflødig. Hvis mediator/konfliktmægler konstaterer, at parterne ikke ønsker at forhandle med hinanden, er mediationen/konfliktmæglingen dermed afsluttet. Hvis princippet om frivillighed fraviges i en aftalebestemmelse, vil bestemmelsen efter foreningens opfattelse være uden for området for mediation/konfliktmægling.

Nordisk Forum for Mægling mener ikke, det vil skade, at generel lovgivning om mediation harmoniseres, men der er på den anden side ikke noget presserende behov herfor.

Advokatrådet finder ikke umiddelbart, at der i en fællesskabsretlig generel ramme for alternativ konfliktløsning er behov for almindelige aftaleretlige regler om gyldighed, fortolkning m.v.

Forbrugerklagenævnet finder, at de forskellige alternative konfliktløsningsmuligheder, der findes i de enkelte medlemsstater, varierer så meget, at der ikke bør fastsættes fællesskabsregler om, at aftalebestemmelser om alternativ konfliktløsning har samme juridiske værdi i alle medlemsstater.

4.6. Spørgsmål 6: *”Hvis ja, bør man da generelt anerkende gyldigheden af sådanne klausuler, eller bør man begrænse deres gyldighed, når de indgår i adhæsionskontrakter i almindelighed eller i forbrugerkontrakter i særdeleshed?”*

4.7. Spørgsmål 7: *”Hvilken rækkevidde bør sådanne klausuler i alle tilfælde have?”*

4.8. Spørgsmål 8: *”Bør en tilsidesættelse af sådanne klausuler ligefrem indebære, at domstolen ikke eller i det mindste midlertidigt ikke er kompetent til at pådømme tvisten?”*

Center for Konfliktløsning finder det vigtigt, at mægling ikke indebærer et afkald på evt. domstolsbehandling, idet dette ville begrænse kravet til frivillighed, som efter centerets opfattelse er afgørende ved mægling, og som indebærer, at parterne når som helst (dvs. indtil endelig aftale er underskrevet) kan stoppe mægling og vælge anden konfliktløsningsform, herunder in casu domstolene.

Nordisk Forum for Mægling bemærker, at aftaleklausuler om mediation alene skal motivere parterne til mediation, men er en af parterne modstander af at få konflikten medieret, er klausulen i praksis uden betydning.

Forbrugerklagenævnet finder, at der bør udvises stor tilbageholdenhed med hensyn til at anse en forbruger for bundet af en forudgående aftale om at lade tvisten afgøre ved alternativ konfliktløsning. En aftale herom bør efter nævnets opfattelse ikke afskære forbrugeren fra efterfølgende at få tvisten prøvet ved domstolene. Man finder videre, at forbrugeren bør have muligheden for alternativ konfliktløsning ved et offentligt drevet eller godkendt klagenævn, uanset om den erhvervsdrivende har samtykket heri.

Advokatrådet bemærker, at parternes deltagelse i alternativ konfliktløsning i alle tilfælde bør bero på en grundsætning om frivillighed. Konsekvensen af misligholdelse af et aftalevilkår om alternativ konfliktløsning bør således ikke være, at traditionel retssagsbehandling er udelukket.

4.9. Spørgsmål 9: *”Bør medlemsstaternes lovgivning harmoniseres for at sikre, at iværksættelse af en alternativ konfliktløsning medfører, at fristen for at rejse sagen for domstolene afbrydes i hver medlemsstat?”*

Center for Konfliktløsning finder, at det vil være særdeles hensigtsmæssigt, såfremt der træffes bestemmelse om, at en given forældelsesfrist for at bringe krav for domstolene brydes, når mægling forsøges, idet dette styrker motivationen for seriøst at arbejde med mægling. I visse tilfælde vil der naturligvis være risiko for at sagen bliver trukket i langdrag, men disse sager vil efter centerets opfattelse utvivlsomt udgøre et mindretal, og i øvrigt begrænses af mæglerens professionalisme. Man bør efter centerets opfattelse i øvrigt erindre, at frivilligheden ved mægling også gælder for mægleren, hvilket betyder, at en mægler kan stoppe sagen og afslå at fungere videre som mægler, såfremt det findes uhensigtsmæssigt, f.eks. fordi en part trækker sagen i langdrag.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling påpeger, at mediation/konfliktmægling kan finde sted både før, under og efter en domstolsafgørelse, og foreningen finder, at der ikke er behov for særlige regler om afbrydelse af forældelse. Skulle der være spørgsmål om forældelse, må denne afbrydes efter almindelige regler, sideløbende med mediation/konfliktmægling.

Forbrugerklagenævnet påpeger, at det i dansk ret antages, at forældelse afbrydes ved indgivelse af klage til et klage- eller ankenævn, jf. "Forældelsesloven af 1908 med kommentarer" af Eivind Einersen, s. 241, og U.2000.1947 H. Også det forhold, at en debitor har accepteret at deltage i forhandlinger, vil som udgangspunkt medføre, at forældelsesfristen suspenderes, jf. ovennævnte værk s. 192 f. Iværksættelse af alternativ konfliktløsning vil således allerede efter gældende dansk ret normalt indebære, at forældelsesfristen afbrydes.

Advokatrådet opfordrer til, at dette spørgsmål indgår i den revision af reglerne om forældelse, som for tiden overvejes i Justitsministeriets udvalg om revision af forældelseslovgivningen. Advokatrådet finder dog umiddelbart, at en iværksættelse af en proces med henblik på en alternativ konfliktløsning bør være sidestillet med sådanne retlige skridt, der efter forældelseslovgivningen sædvanligvis medfører, at forældelsesfristen afbrydes.

4.10. Spørgsmål 10: "Hvilken erfaring har man haft med de to kommissionshenstillinger fra 1998 og 2001?"

Forbrugerklagenævnet påpeger, at nævnet ifølge lov om Forbrugerklagenævnet kan godkende, at klager, der ellers kunne behandles ved nævnet, i stedet behandles ved klage- eller ankenævn omfattende bestemte brancher eller andre afgrænsede områder. En sådan godkendelse kan kun meddeles, hvis klage- eller ankenævnets vedtægter indeholder bestemmelser om nævnets sammensætning og sagsbehandling, som er betryggende for parterne. De 11 godkendte, private ankenævne er omfattet af og opfylder principperne i Kommissionens henstilling af 30. marts 1998. Disse principper har altid været en del af grundlaget for de danske klagenævns virksomhed.

4.11. Spørgsmål 11: *”Kan principperne i disse to henstillinger anvendes på samme måde på andre områder end forbrugerret og bl.a. udvides til også at gælde inden for civil- og handelsret?”*

4.12. Spørgsmål 12: *”Hvilke af principperne fra henstillingerne mener De bør være nedfældet i alle medlemsstaternes lovgivning?”*

Forbrugerklagenævnet finder, at de principper i Kommissionens to henstillinger, der sikrer, at de udenretlige organer, der bilægger forbrugertvister, er upartiske, og at tvisterne løses under betryggende vilkår, er en vigtig del af grundlaget for disse organers virksomhed. Forbrugerklagenævnsloven bygger på tilsvarende principper, som således indgår i grundlaget for Forbrugerklagenævnet og de godkendte, private ankenævn.

4.13. Spørgsmål 13: *”Mener De, at medlemsstaternes nuværende lovgivninger på de regulerede områder, specielt familieretten, bør harmoniseres for at sikre fælles principper for proceduregarantier?”*

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling påpeger, at mediation/konfliktmægling bygger på mediators neutralitet og parternes frie forhandlingsvilje. Såfremt der er ensartede, etiske regler/kodeks for mediators optræden, er der således ikke behov for proceduregarantier.

4.14. Spørgsmål 14: *”Hvilket initiativ mener De at EU-institutionerne bør tage i snævert samarbejde med de berørte kredse angående etiske regler for den mæglende tredjemand?”*

Jysk Center for Konfliktløsning finder, at det vil være hensigtsmæssigt, at EU-institutionerne søger at fremme et fælles etisk kodeks, som mægler er underlagt, især for at garantere den medvirkende mægleres uvildighed, mæglers rolle og rammen om indgåelse af aftale. Sådanne etiske regler vil være det vigtigste middel til at sikre kvaliteten af den alternative konfliktløsning.

Center for Konfliktløsning finder, at der bør være klare etiske standarder for mæglerens virksomhed og det må sikres, at mæglere via deres uddannelse og evt. ansættelsessted har accepteret disse standarder.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling finder, at der er behov for et sæt fælles, etiske regler/kodeks for mediatorer/konfliktmæglere. En lang række organisationer i EU har fastsat sådanne regler, der i alt væsentligt er i overensstemmelse med tilsvarende regler i f.eks. USA.

Nordisk Forum for Mægling mener ikke, at EU's institutioner og medlemsstaternes myndigheder bør beskæftige sig med dette spørgsmål uden et tæt samarbejde med meget rutinerede og

erfarne mediatororganisationer. Erfaringen med etiske regler viser, at disse kun dækker det mindste af det mest betydningsfulde, og at de undertiden kan udgøre en barriere for en hensigtsmæssig tilpasning og udvikling.

4.15. Spørgsmål 15: ”Bør medlemsstaternes lovgivning harmoniseres for at sikre garanti for fortrolighed i konfliktløsningsforløbet i alle medlemsstater?”

Advokatrådet anfører, at man finder det naturligt at lade hele processen være omfattet af fortrolighed. Dette gælder ikke mindst fordi behandlingsmåden kan tænkes at kræve, at der fremlægges en lang række personlige oplysninger eller for virksomheders vedkommende oplysninger af fortrolig, kommerciel karakter. Det anføres, at hvis mediationen eller mæglingen skal gives de bedste muligheder for succes, bør der være så fri adgang som muligt til at fremkomme med informationer, løsningsforslag m.v., hvilket der ikke er, hvis parterne er betænkelige ved offentliggørelse af materialet.

Jysk Center for Konfliktløsning finder, at medlemsstaternes lovgivning bestemt bør harmoniseres.

Center for Konfliktløsning anfører, at eftersom fortrolighed er et af hovedkriterierne ved mægling, er det afgørende, at vilkårene herfor sikres. I forhold til dansk lovgivning kan der opstå problemer i forbindelse med private virksomheders handel med det offentlige (f.eks. indenfor IT-området). Således er det centerets opfattelse, at mægling mellem en repræsentant for f.eks. et amt eller en kommune og en privat virksomhed enten vil skabe vanskeligheder i forhold til fortrolighedskravet eller i forhold til kravet om aktindsigt og notatpligt i henhold til offentlighedsloven.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling finder, at et bærende princip i mediation/konfliktmægling er fortrolighed før, under og efter mediation/konfliktmægling. En tavshedspligt for mediatorer/konfliktmæglere i stil med advokaters og en lovfæstet vidnefritagelse er efter foreningens opfattelse ønskelig, dels med henblik på regulering af mediator/konfliktmæglers adfærd, dels for at sikre parternes fortrolighed over for den neutrale og over for processen – alt til gavn for målet, at parterne finder en løsning.

Forbrugerklagenævnet finder, at de vigtigste krav, som må stilles til den, som mægler forlig, er upartiskhed og sagkundskab. De forbrugerretlige tvister er normalt ikke af en sådan karakter, at fortrolighed spiller nogen afgørende rolle for mulighederne for, at en alternativ konfliktløsning kan lykkes, idet der sjældent indgår fortrolige oplysninger. Tværtimod kan der efter nævnets opfattelse være behov for at sikre en vis offentlighed omkring afgørelsen af forbrugertvister, da dette er med til at sikre gennemsigtighed af markedet og styrke forbrugeroplysningen.

4.16. Spørgsmål 16: ”Hvis ja, hvordan og i hvilket omfang skal denne fortrolighed sikres? I hvilket omfang bør fortrolighedsgarantierne gælde for bekendtgørelse af resultaterne af konfliktløsningen?”

Advokatrådet bemærker, at resultaterne af den alternative konfliktløsning, dvs. parternes indgåede aftale om sagens afslutning, bygger på en række forskellige overvejelser. Sagerne vil som følge af resultaternes mangesidede baggrund være så konkrete, at de ikke vil være velegnede som præjudikater. Som følge heraf finder Advokatrådet det hensigtsmæssigt, at resultaterne af konfliktløsningerne ikke mod parternes vilje offentliggøres.

Jysk Center for Konfliktløsning finder, at fortrolighedskravet først og fremmest hviler på mægler (tredjemand) og det er denne, der skal sikres. Det bør efter centerets opfattelse indgå i proceduren, at parterne skal være enige om, hvorvidt og i så fald hvor meget af aftalen, der ikke er fortrolig. Centeret finder det uhyre vigtig for processen, at mægler (tredjemand) ikke kan indkaldes som vidne eller optræde som voldgiftsmand i forbindelse med den samme tvist.

Center for Konfliktløsning finder, at bekendtgørelse af resultaterne af konfliktløsningen må kunne ske i anonymiseret form uden at skade parterne. Fortroligheden bør endvidere sikres ved, at mægleren fritages for vidnepligt i forbindelse med en eventuel senere retssag.

Nordisk Forum for Mægling påpeger, at fortrolighedsgarantierne bør være meget klare, på linien med principperne for fortrolighed og vidneprivilegium, der gælder efter retsplejeloven for f.eks. præster og læger. Der advares mod at indføre regler med en differentieret vurdering af, hvornår fortrolighedsløftet bør respekteres, da det skaber en uklarhed, som parterne ikke kan leve med. Problemer vedrørende fortrolighed foreligger i øvrigt kun i begrænset omfang i praksis

4.17. Spørgsmål 17: ”Mener De, at der på EU-plan bør indføres en regel om, at der efter konfliktløsningsforløbets afslutning gælder en betækningsfrist før aftalens undertegnelse eller en fortrydelsesfrist efter? Bør dette spørgsmål snarere behandles inden for rammerne af de etiske regler, der skal gælde for tredjemanden?”

Jysk Center for Konfliktløsning finder ikke, at der generelt skal indføres en fortrydelsesfrist. Men det bør efter centerets opfattelse være indeholdt i aftalen, hvorvidt der skal gælde fortrydelsesfrist, eller hvorvidt f.eks. eksterne partnere skal godkende aftalen etc. Så i den forstand bør det efter centerets opfattelse behandles inden for rammerne af de etiske regler.

Center for Konfliktløsning finder, at når indholdet af en aftale er præciseret, er det (stort set) altid hensigtsmæssigt for parterne at ’sove på det’ og evt. mødes igen efter en uges betæknings-tid. Umiddelbart kan dette ses som en trækken sagen i langdrag og åbning for nye diskussioner.

Imidlertid vil en aftale som er gennemdrøftet, erfaringsmæssigt i langt højere grad være holdbar og opfyldes frivilligt af parterne, end hvis sagen ikke er gennemdrøftet.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling finder, at en betækningsfrist før aftalen undertegnes og en fortrydelsesfrist bagfter i en lang række mindre sager kan gøre disse længerevarende, mere administrationskrævende og dermed omkostningskrævende. I et mediation/konfliktmæglingsforløb vil den neutrale som en del af processen skulle sikre sig, at forhandlingsresultatet er i overensstemmelse med parternes ønske og i mange tilfælde vil resultatet af forhandlingerne alene foreligge i form af rammerne om en løsning. Hvis spørgsmålet skal reguleres, kan sådanne mediations/konfliktmæglingstekniske spørgsmål efter centerets opfattelse eventuelt medtages i etiske regler/kodeks.

Nordisk Forum for Mægling anbefaler på baggrund af egne erfaringer en 5 dages fortrydelsesfrist. Herved sikres, at mediator arbejder for et resultat, som også godkendes af parternes støttepersoner.

Forbrugerklagenævnet finder, at det er vigtigt, at der på forbrugerområdet ikke indføres tvist-løsningsmodeller, som modvirker hensynene bag den beskyttelsespræceptive forbrugerlovgivning. I hvilket omfang, en forbruger bør være bundet af et forlig indgået i forbindelse med alternativ konfliktløsning, bør efter nævnets opfattelse afhænge helt af, hvilken vejledning forbrugeren har fået. Har denne vejledning ikke været tilfredsstillende, bør forbrugeren ikke være bundet af forliget, heller ikke efter udløbet af en eventuel fortrydelsesfrist. Er forbrugeren derimod indgået på forliget efter at være behørigt vejledt om sin retsstilling, er der næppe noget behov for en fortrydelsesfrist.

4.18. Spørgsmål 18: *”Er der behov for at styrke gyldigheden af de aftaler, der indgås gennem alternativ konfliktløsning, i medlemsstaterne? Hvordan kan man bedst løse problemet med anerkendelse og fuldbyrdelse af aftaler indgået inden for rammerne af alternativ konfliktløsning i et andet EU-land? Bør der f.eks. vedtages konkrete regler om disse aftalers retskraft? Hvis ja, hvilke garantier bør der da knyttes hertil?”*

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling finder, at resultatet af mediation/konfliktmægling enten vil være en ramme for et forlig eller en aftale mellem parterne. Udover de almindelige aftaleretlige regler er der efter foreningens opfattelse intet behov for at styrke gyldigheden af de aftaler, som parterne indgår under mediation/konfliktmægling. Der kan i forbindelse med enhver aftale være spørgsmål om dennes gyldighed/ugyldighed, men dette bør løses ud fra almindelige aftaleretlige regler. Foreningen finder, at der også i forbindelse med aftaler, indgået under mediation/konfliktmægling, være behov for at visse dele af den indgåede aftale gøres eksigibel, men i denne relation adskiller aftaler, indgået under mediation/konfliktmægling sig ikke fra andre afta-

ler. En harmonisering af eksekutionsbestemmelser bør efter foreningens opfattelse således ikke ske med udgangspunkt i problemer i relation til alternativ adækvat konfliktløsning alene.

4.19. Spørgsmål 19: ”Hvad mener De, EU-institutionerne bør gøre for at fremme tredjeparternes uddannelse?”

Advokatrådet lægger vægt på, at et eventuelt initiativ om alternativ konfliktløsning bliver et betryggende alternativ til traditionel retsagsbehandling. En forudsætning herfor er, at brugerne kan forvente, at mediatoren eller mægleren er kvalificeret. Advokatrådet finder, at der må stilles nogle kvalitetskrav til mediatoren og mægleren. Mediatoren og mægleren må således være undergivet nogle almindelige principper om uafhængighed, personlig integritet, tavshedspligt, interessekonflikter o. lign., ligesom mediatoren og mægleren formentlig også må skulle opfylde visse uddannelseskrav. Advokatrådet finder, at EU bør medvirke til at sikre et varieret udbud af relevant efteruddannelse på dette område, ligesom EU – eventuelt kun i en overgangsperiode – bør tilbyde at yde økonomisk støtte til udvikling af og deltagelse i mediatoruddannelser. Advokatrådet forudsætter i denne anledning, at advokater i enhver henseende vil kunne fungere som mediatorer eller mæglere, uden at der i den forbindelse stilles yderligere kvalitetskrav end dem, der følger af retsplejeloven og de heraf afledte regler om advokater. Advokatrådet bemærker, at disse regler håndhæves effektivt af Advokatnævnet. I overensstemmelse hermed bør der ikke for advokater gælde særlige praktiseringskrav eller lignende krav, der ikke er en del af den nationale regulering af erhvervet. Der er mellem Justitsministeriet, domstolene og Advokatrådet opnået enighed om at iværksætte en forsøgsordning med retsmægling i sager indbragt for domstolene. I ordningen indgår både dommere og advokater som mæglere. Resultaterne af dette forsøg bør efter Advokatrådets opfattelse indgå ved fastsættelsen af den danske holdning til udformningen af eventuelle fællesskabsretlige regler om alternativ konfliktløsning.

Jysk Center for Konfliktløsning finder det hensigtsmæssigt at styrke en masteruddannelse i de forskellige EU-lande – ikke nødvendigvis som en forudsætning for at arbejde som mediator, men for at uddanne kvalificerede trænere samt styrke forskningen på det alternative konfliktløsningsområde.

Center for Konfliktløsning påpeger, at for at sikre, at mæglingen kommer godt fra start, er det helt afgørende, at der fra begyndelsen stilles store krav til mæglerens uddannelse. Det bør således være helt udelukket, at personer, der tidligere har fungeret som neutrale tredjepersoner, in casu dommere, kan fungere som mæglere uden den nødvendige træning. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, at andre end jurister uddannes som mæglere og f.eks. som det er tilfældet i de danske statsamter fungerer parallelt med jurister, der er uddannet som mæglere. Samarbejdet mellem to forskellige professioner styrker efter centerets opfattelse den faglige profil som mægler og sikrer imod, at mæglerne ’falder tilbage’ i deres oprindelige professionsadfærd.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling påpeger, at opgaven som neutral mediator/konfliktmægler er et praktisk, etisk håndværk, hvis succes i væsentlig omfang bygger på træning, erfaring og ”almindelig sund fornuft”. Mediatorer/konfliktmæglere optræder i alle livets konfliktsituationer og har derfor også højst forskellig baggrund. De nuværende uddannelsesinitiativer – der fortrinsvis er på privat initiativ – sker i vid udstrækning på tværs af landegrænserne for så vidt angår undervisere og deltagere. Foreningen finder, at en generel støtte til uddannelse af mediatorer/konfliktmæglere er absolut ønskelig.

Nordisk Forum for Mægling foreslår, at EU’s institutioner opretter fonde, som tredjemænd kan søge med henblik på eget valg af uddannelse. Der advares mod, at uddannelse samles omkring specielle organisationer, f.eks. advokatråd, eller omkring offentlige myndigheder, idet disse organisationer eller myndigheder kan have helt legitime men særlige dagsordener, ligesom de er tilbøjelige til at foretrække enkelte mediationsstilarter frem for andre.

Forbrugerklagenævnet finder, at det på forbrugerområdet er vigtigt, at en forbruger forud for indgåelsen af et forlig i en forbrugertvist er vejledt om sin retsstilling. Dette kræver, at den, som formidler forlig i sådanne tvister, har det fornødne kendskab til den beskyttelsespræceptive forbrugerlovgivning. Den danske model, hvorefter konfliktløsning på forbrugerområdet i vidt omfang foregår i centrale nævn, som enten er offentlige eller offentligt godkendte, sikrer efter nævnets opfattelse, at der er den fornødne ekspertise og uafhængighed til stede. Opnås ikke forlig, afgøres sagerne af nævn bestående af et ligeligt antal forbruger- og erhvervsrepræsentanter og en opmand med juridisk sagkundskab, hvorved det sikres, at afgørelserne træffes i et sagkyndigt forum under inddragelse af alle relevante hensyn.

4.20. Spørgsmål 20: ”Bør man bl.a. støtte initiativer, der tager sigte på at fastsætte mindstekriterier for tredjeparternes uddannelse med henblik på akkreditering af dem?”

Jysk Center for Konfliktløsning støtter en form for autorisation, hvor mediator har faglig basis i uddannelser inden for f.eks. jura og psykologi og derudover en videreuddannelse i mediation.

Center for Konfliktløsning finder, at der udover undervisning og træning bør stilles krav om, at nye mæglere i et vist omfang modtager supervision.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling påpeger, at selve den teoretiske uddannelse ikke er afgørende for den enkeltes virke som mediator/konfliktmægler. Det afgørende er praktiske erfaringer i form af rollespil, faktisk gennemførte mediationer/konfliktmæglinger og sund fornuft. Erfaringerne viser, at en måling med henblik på akkreditering støder på mange problemer. En egentlig akkreditering eller godkendelse vil fordre, at den godkendende følger en person, dels

under træning i rollespil, dels under faktiske mediationer. Hvis anvendelse af mediation/konfliktmægling udbredes yderligere, vil en sådan godkendelse efter foreningens opfattelse kunne gennemføres, og et initiativ til at støtte en uddannelse med efterfølgende supervision i forbindelse med rollespil og under udøvelse af faktiske konfliktløsning, vil kunne højne niveauet blandt de neutrale, der tilbyder sig inden for mediation/konfliktmægling.

Nordisk Forum for Mægling bemærker, at i bedømmelsen af hvilke mediatorer, parterne kan antages anse for kyndige og dygtige, indgår en lang række kriterier, hvoraf de fleste vanskeligt lader sig opstille på enkle former. Der advares mod at opstille retningslinier for uddannelse og kvalifikationsprøvning under respekt af, at talrige dybt seriøse mediatororganisationer har stridt med dette arbejde i årevis, uden at have fundet en tilfredsstillende løsning. Der nævnes som eksempler overværelse af en eller flere mediationer og evaluering foretaget af de parter, som vedkommende har medieret.

Advokatrådet finder ikke, at kravene til uddannelse bør harmoniseres, idet uddannelsestraditioner i Europa er meget forskellige. Således bygger mange landes uddannelsesmetoder på kontrol og ikke læring. Advokatrådet bemærker i den anledning, at advokatsamfundet har etableret en generel mediatoruddannelse, der hviler på tre principper: at den er forskningsrelateret, at den har en international dimension og at den har en direkte forbindelse til advokatbranchens behov.

4.21. Spørgsmål 21: ”Bør man vedtage særlige regler for deres ansvar? Hvis ja, hvilke? Og hvilken rolle bør etiske regler spille på dette område?”

Center for Konfliktløsning finder det nødvendigt, at mæglerne tilslutter sig etiske standarder. Det er et spørgsmål i hvilket omfang f.eks. ansvarsforsikring er nødvendig for mæglere. I det omfang det fastholdes, at mæglingen er frivillig indtil endelig aftale er indgået, har parterne mulighed for at konsultere f.eks. advokater for at afgøre, om de finder aftalen tilfredsstillende. Det er ikke hensigtsmæssigt, såfremt en mægler, der også er jurist, lader sig friste til at give vejledning om juridiske spørgsmål. Der bør efter centerets opfattelse være vandtætte skodder mellem mæglerrollen og juristrollen, dels for at sikre neutralitet og upartiskhed, dels for at undgå at mægleren pådrager sig erstatningsansvar.

Foreningen for Mediation/Konfliktmægling finder, at erfaringerne viser, at hvis mediator/konfliktmægler optræder som neutral og fastholder ikke at rådgive parterne i relation til mulige løsninger, vil der ikke være noget ansvarsgrundlag, og derfor intet særligt behov for regler om deres ansvar. På trods heraf kunne der måske være et ønske om tegning af ansvarsforsikring, men i den forbindelse bør man efter foreningens opfattelse være opmærksom på, at mediatorer/konfliktmæglere i vid udstrækning er enkeltindivider, der udøver mediation/konfliktmægling

ved siden af andet erhverv og en tegning af ansvarsforsikring – selv om mulighed for et ansvarsgrundlag er fjernt – vil kunne være en økonomisk belastning for de pågældende.

Nordisk Forum for Mægling bemærker, at der verden over kun er ganske få sager og så vidt vides ingen afgørelser om mediators ansvar. Før man overvejer at opstille særlige regler og ansvar, bør man analysere indholdet af de ganske få ansvarssager, der har været rejst. De etiske kodeks, der foreligger fra mediation verden over, er kun i meget begrænset omfang egnede som ansvarsnormer.

Advokatrådet finder ikke umiddelbart, at der i en fællesskabsretlig generel ramme for alternativ konfliktløsning er behov for almindelige erstatningsretlige regler om mediatorers og mæglers ansvar.